

Food and Agriculture Organization
of the United Nations

FAO-Türkiye Gıda ve Tarım Ortaklık Programı (FTPP II)

Orta Asya ve Kafkasya'da buğday pas hastalıkları yönetimi ve dayanıklılık ıslahına yönelik bölgesel işbirliğinin ve ulusal kapasitelerin güçlendirilmesi (CAC-Rust)

GCP/SEC/016/TUR

FAO-Türkiye Ortaklık Programları Hakkında

FAO-Türkiye Ortaklık Programları, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkiye, Türkmenistan ve diğer ilgili ülkelerde gıda güvenliğinin sağlanması, kırsal yoksulluğun azaltılması, sürdürülebilir orman yönetimi, çölleşmeyle mücadele ve ekosistemlerin korunmasına destek olmayı amaçlar.

2007'de kurulan FAO-Türkiye Gıda ve Tarım Ortaklık Programı'nın (FTPP) ilk fazı, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini temsilen Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından sağlanan 10 milyon ABD Doları tutarındaki güven fonundan finanse edildi.

Programın ilk fazı olan 2009-2015 yılları arasında 16 ülkede 28 proje uygulandı. 2014 yılında, Türkiye Cumhuriyeti'nin 20 milyon ABD Doları tutarındaki ek finansmanı ile FTTP'nin ikinci fazı ve aynı zamanda FAO-Türkiye Ormancılık Ortaklık Programı (FTFP) başlatıldı. Böylece Türkiye'nin bu Programlar çerçevesindeki toplam katkısı 30 milyon ABD Doları'na ulaştı.

Bu yeni fazda şu alanlarda çeşitli projeler uygulanacak:

- gıda güvenliği ve beslenme;
- tarımsal ve kırsal kalkınma;
- doğal kaynakların korunması ve yönetimi;
- tarım politikaları;
- gıda güvenilirliği;
- sürdürülebilir ormanlar, arazi ve doğal kaynaklar yönetimi ve arazi bozulmasının dengelenmesi;
- kurumsal reform, eğitim ve ulusal kapasite artırımı.

**Orta Asya,
Kafkaslar ve
ötesine
ulaşıyor**

**Türkiye, bugüne
kadar toplam 30
milyon ABD doları
finansman
sağladı**

**Bugüne
kadar 28
proje
uygulandı**

**Ortaklık
programlarının
yeni dönemi 14
projeyle
başladı**

Orta Asya ve Kafkasya'da buğday pas hastalıklarıyla mücadelede bölgesel işbirliği büyük önem taşıyor

Dünyada en yaygın olarak yetiştirilen ürün olan buğday, Orta Asya ve Kafkasya'da kişi başına yıllık yaklaşık 160 kg'lık tüketimiyle gıda güvenliği yönünden temel bir besin ve önemli bir gelir kaynağıdır.

Ancak, bölgedeki buğday üretimi ve verimi, bir dizi faktör nedeniyle sınırlanmaktadır. Bunların arasında mantari hastalıklardan olan ve sarı pas, kahverengi pas ve kara pas olarak isimlendirilen buğday pas hastalıkları (*Puccinia spp.*) en önemli biyolojik faktörler arasında yer almaktadır.

Uluslararası işbirliği ve bilgi paylaşımı, buğday üretimini tehdit edebilecek yeni pas ırklarının (biyotip) ortaya çıkışını saptamak için hayati öneme sahiptir.

Pas etmenlerinin yeni ırklarının sıkça ortaya çıkması ve hızlı yayılmaları nedeniyle, sürekli izleme, uluslararası işbirliği ve bilgi alışverişi büyük önem arz etmektedir.

Bu hastalıklarla etkin şekilde mücadele edebilmek için, ıslah çalışmalarına ve bu hastalıklara dayanıklı çeşitlerin kullanılmasına ağırlık veren bütüncül bir yaklaşım benimsenmelidir. Ayrıca, beklenmedik salgın durumlarında, çiftçiler salgınları kontrol edebilmek için hızlı hareket etme kapasitesine sahip olmalıdırlar.

CAC-Rust projesi, Orta Asya ve Kafkasya'daki ülkelerin karşılaştığı bu zorluklarla daha iyi mücadele edebilmek için geliştirildi.

Proje, buğday pas hastalıklarıyla mücadelede izleme, sürvey, ırk analizi ve entegre hastalık yönetimi çalışmalarının geliştirilmesine yönelik olarak bölgesel işbirliğini sağlamayı ve ulusal kapasiteleri güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Proje ayrıca, hastalıklara dayanıklı çeşitlerin geliştirilmesi ve yayılmasını da destekleyecektir.

Proje faaliyetleri yararlanıcı ülkelerin ulusal kurumları, Uluslararası Kurak Alanlar Tarımsal Araştırma Merkezi (ICARDA), Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü, Bölgesel Tahıl Pas Hastalıkları Araştırma Merkezi (RCRRC)(İzmir, Türkiye),

PROJEYE GENEL BAKIŞ

Bütçe:

1 067 000 ABD Doları

Süre:

1 Ocak 2020 - 31 Aralık 2024

Amaç:

Ulusal kapasiteleri ve bölgesel işbirliğini güçlendirerek, ortaya çıkan buğday pası salgınları ve ırklarına karşı buğday üretiminin verimliliğini ve direncini artırmak.

Target countries:

Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkiye, ve Türkmenistan

Uluslararası Buğday ve Mısır Geliştirme Merkezi (CIMMYT) ve Türkiye, CIMMYT ve ICARDA tarafından yürütülen Uluslararası Kış Buğdayı Geliştirme Programı (IWWIP) dahil olmak üzere uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde yürütülmektedir.

2 ZERO HUNGER

12 RESPONSIBLE CONSUMPTION AND PRODUCTION

13 CLIMATE ACTION

PROJENİN KAPSAMI

Projenin destekleyeceği temel faaliyet konuları şunlardır:

- **bölgesel işbirliğinin güçlendirilmesi ve bir ağ oluşturulması, ulusal teknik uzmanların eğitimi;**
- **küresel pas izleme sistemini desteklemeye yönelik hastalık sürveyleri, ırk analizleri ve haritalama çalışmaları;**
- **yaygın çeşitlerin dayanıklılık özelliklerinin karakterizasyonu;**
- **dayanıklı çeşitler geliştirmek amacıyla ıslah programlarının desteklenmesi;**
- **entegre hastalık yönetimi ve çiftçi eğitimi;**
- **ulusal stratejilerin ve acil müdahale planlarının geliştirilmesi;**
- **pas yönetimi alanında kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi.**

Projenin temel yararlanıcıları, projenin hedef ülkelerindeki ulusal kurumlar ve konuyla ilgili olarak araştırma, yayım, tohumculuk ve bitki koruma alanlarında çalışan uzmanların yanı sıra çiftçiler olacaktır. Komşu ülkeler ve çevre bölgeler de, özellikle yeni ortaya çıkan ırklardan kaynaklanan potansiyel salgınlara ilişkin üretilen bilgilerden faydalanabileceklerdir. Bu, hastalıkların etkin yönetiminde erken uyarının katkısı göz önüne bulundurulduğunda büyük önem arz etmektedir.

İLETİŞİM

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO)

Viorel Gutu

Orta Asya Alt Bölge Koordinatörü ve FAO
Türkiye Temsilcisi
Ankara, Türkiye
sec-src@fao.org

Leyla Akyüz Sönmez

FAO-Türkiye Gıda ve Tarım Ortaklık Programı
(FTPP) İrtibat Görevlisi
Ankara, Türkiye
leyla.akyuzsonmez@fao.org

İnternet Sitesi:

<http://www.fao.org/europe/programmes-and-projects/fao-turkey/tr/>

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

Bu projenin finansmanı Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır.

© FAO, 2021

CB3307TR/1/03.21